

# Meer rust in weiden door systematisch werken

Lekker de koeien naar buiten! Maar zomaar de staldeuren openzetten kan natuurlijk niet. Wat voor weidesystemen zijn er eigenlijk en welk systeem past het best bij jouw bedrijf? Weidecoach Linda Brouwer geeft een heldere uitleg over het hoe en waarom.

TEKST GRIETJE DE VRIES

**W**el of niet weiden is wat Linda Brouwer betreft geen vraag, maar vanzelfsprekend. Alleen: hoe weid je de koeien het beste? Als weidecoach en adviseur bij PPP-Agro Advies weet ze precies wat voor systemen er zijn en wat ze inhouden. 'Elke boerderij heeft andere omstandigheden om rekening mee te houden, maar er is eigenlijk altijd een manier van weidegang mogelijk, mits er voor elke tien koeien een hectare huiskavel beschikbaar is', geeft Linda aan. Inmiddels draait ze al vijftien jaar als weidecoach mee en heeft ze al menig melkveehouder geholpen met het opstarten en verbeteren van de weidegang op het bedrijf. De verschillende manieren van weidegang zijn ruwweg in vier systemen te verdelen: omweiden, standweiden, stripweiden en Nieuw Nederlands Weiden, oftewel roterend standweiden. 'De meeste veehouders weten wel ongeveer wat de verschillen zijn. Toch kom ik ook nog vaak voor groepen waar ik veehouders vraag wat voor beweidingssysteem ze toepassen, om er met wat navragen achter te komen dat wat zij bijvoorbeeld omweiden noemen, meer in de buurt komt van standweiden.' Dat is ook niet heel gek, vindt Linda, want de systemen zijn natuurlijk op het ene bedrijf anders in de praktijk te brengen dan op het andere bedrijf. 'Welk systeem werkt, hangt helemaal af van het bedrijf: hoeveel grond heb je bijvoorbeeld, hoe groot is de veestapel en op wat voor

manier melk je? Dat is de praktische kant, maar er is ook een menselijke kant. Waar de ene veehouder het prachtig vindt om de hele dag met koeien en weidegang bezig te zijn, wil de ander het zo makkelijk mogelijk houden. Voor iedereen is er wel een manier die kan werken', geeft Linda aan.

En dan is ook nog eens de vraag waarom je precies weid en wat je uit weidegang wilt halen. 'Voor de één is het echt een doel om zoveel mogelijk weidegras te benutten, terwijl de ander het optimaal wil combineren met robotmelken. Dat vraagt allemaal om andere weidestrategieën.'

## Oldskool omweiden

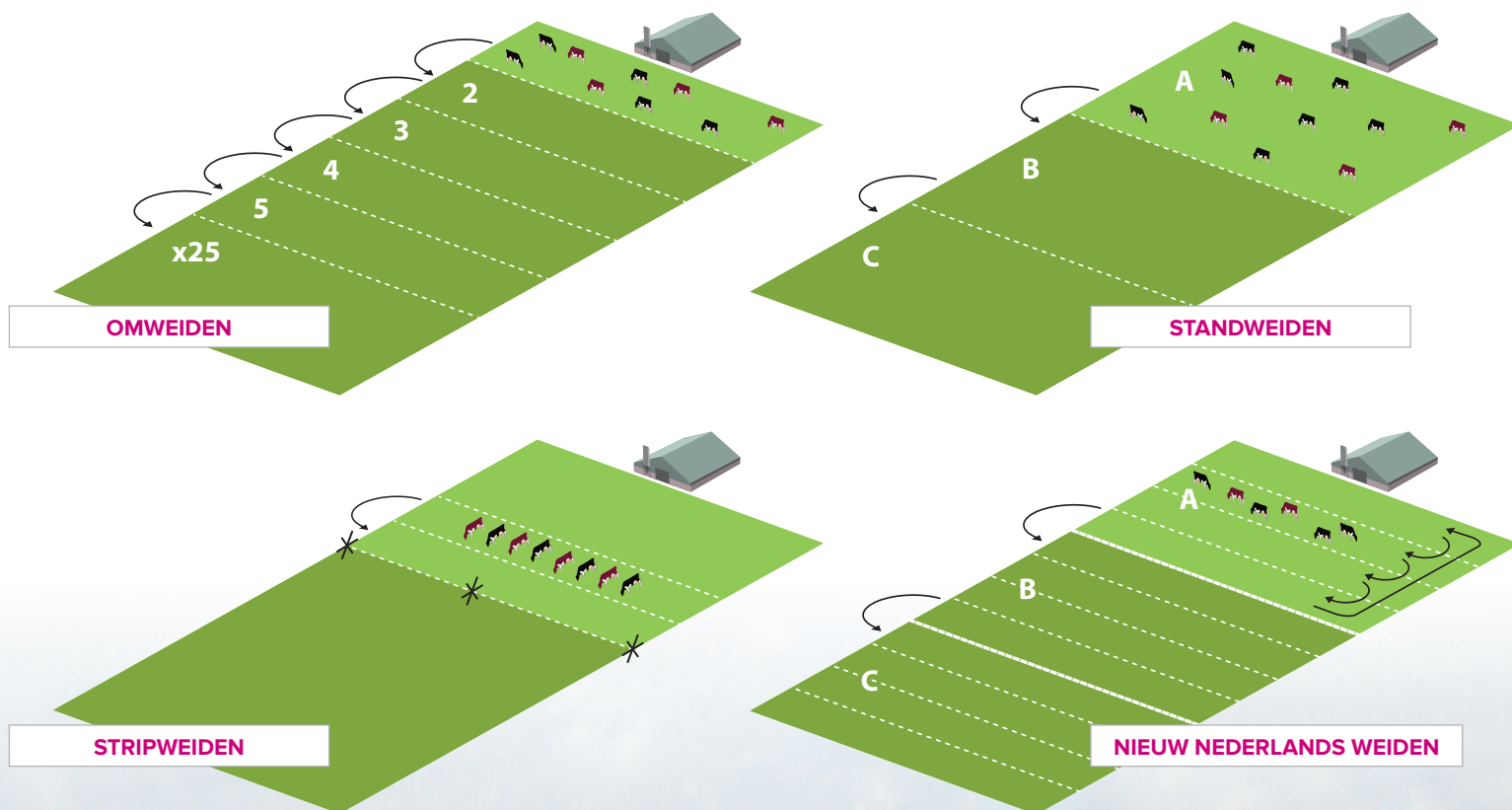
De meest bekende, 'oldskool' manier van beweiden is omweiden. 'Vroeger op de landbouwschool was dit het systeem dat werd aangeleerd. Bij omweiden krijgen de koeien elke twee tot vier dagen een nieuw perceel, waarbij je 60 vierkante meter per koe moet aanhouden. Daarmee is het ook een meteen een vrij extensief beweidingssysteem en vooral geschikt voor bedrijven met veel grond en een goede huiskavel', vertelt Linda. Het vraagt ook om flink vooruitdenken, geeft ze aan. 'Omweiden geeft een heel mooie grasgroei, maar je moet wel goed plannen. Eigenlijk moet je nu al weten waar je koeien over drie weken ongeveer heen kunnen. Die percelen moet je op tijd gemaaid, bemest en natuurlijk afgerasterd hebben



## Vier dynamische beweidingssystemen

Beweiding kan ruwweg worden onderverdeeld in vier verschillende systemen: omweiden, standweiden, stripweiden en Nieuw Nederlands Weiden. Elke vorm heeft zijn voor- en nadelen en is geschikt voor andere bedrijfstypen.

Omweiden en stripweiden zijn geschikt voor extensieve bedrijven, terwijl standweiden en Nieuw Nederlands Weiden biedt voor grotere veestapels. Ook robotmelkers kunnen prima weiden met het juiste beweidingssysteem.



om weer klaar te hebben voor beweiding', legt Linda uit. Het is dan ook een vrij arbeidsintensief systeem en vraagt wel om ervaring. 'Je komt dit systeem dan ook vooral tegen bij ervaren weiders. Die weten precies wanneer welk perceel aan de beurt is en hoe hoog het gras moet staan om te kunnen inscharen.' Inscharen is een ander woord voor het moment dat koeien de wei ingaan, uitscharen is het moment waarop de koeien het perceel weer verlaten. Bij omweiden moet het gras ongeveer

17 cm hoog zijn, zodat het genoeg is voor de koeien om er twee dagen van te kunnen eten. 'De koeien nemen het gras goed op en hebben op stal genoeg aan 7 kilo droge stof bijvoeding. Bij uitscharen staat het gras vaak nog op 6 cm hoogte, wat natuurlijk eerst weer moet aangroeien voordat de koeien weer terug kunnen', legt Linda uit. 'Daarom heb je wel een perceel of 25 nodig om 100 melkkoeien goed te kunnen laten weiden in dit systeem.' Een heel ander systeem is standweiden. Volgens Linda



## Weidetips van de coach

- Kort gras groeit het traagst: schaar in bij voldoende lengte.
- Met een grashoogtemeter kun je meten of je al kunt in- of uitscharen.
- Houd de versgrasupdate in de gaten voor informatie over de voederwaarde van weidegras, zodat je weet hoe je op stal moet bijsturen.
- Gebruik een graslandkalender om overzicht te houden.
- Bij omweiden maai je in dienst van beweiding.
- Voorkom bij omweiden ‘de derde dag’.
- Pas het bemestingsniveau aan voor voldoende gras bij weidegang: liever vaker kleine giften dan één keer een grotere gift.
- Geef bij voorkeur geen drijfmest vóór een weidesnede, behalve in het voorjaar.
- Wissel niet van systeem binnen het weideseizoen.
- Evalueer na het weideseizoen het systeem en optimaliseer in het volgende jaar.

hoef je bij dit systeem minder na te denken, al helemaal vergeleken met omweiden. ‘Bij standweiden verdeel je het beweidbare land in twee of drie blokken en laat je de koeien drie of zes weken per blok naar buiten. Simpel kan het eigenlijk niet en dat zie je ook terug in het aantal uren arbeid dat het kost. Dit systeem gaat ook makkelijk samen met robotmelken en grote veestapels, maar als het je beweidingsdoel is om veel vers gras te benutten en het gras maximaal te laten groeien, dan is het systeem niet zo passend.’

### Roteren binnen weideblokken

Eigenlijk eten de koeien alleen de toppen die bijgroeien in de weide, wat terug te zien is in de grashoogte bij in- en uitscharen. ‘Als je begint met weiden bij 10 tot 12 cm, schaar je uit bij 9 tot 11 cm. Het moet lijken alsof er niets is gegeten. De opname van het vee is dus ook minder groot dan bij omweiden. Op stal vraagt het om 7 tot 11 kilo droge stof bijvoeding, afhankelijk van wat de koeien hebben kunnen opnemen buiten.’

In de praktijk raadt Linda standweiden overigens niet vaak aan, want met iets meer werk en voorbereiding kun je al snel meer uit weiden halen. En dat is door te weiden via het principe van Nieuw Nederlands Weiden. Nieuw Nederlands Weiden is een systeem dat door Stichting Weidegang is bestempeld als systeem dat goed werkt om mee te beginnen als je de koeien weer wilt gaan weiden. Het wordt ook wel roterend standweiden genoemd. ‘Het heeft eigenlijk wel wat weg van zowel omweiden als standweiden. Het beste van twee werelden, is de gedachte’, weet Linda. ‘Net als bij standweiden verdeel je de weidepercelen in drie blokken, maar in plaats van het hele blok te geven gedurende drie weken, deel je de blokken op in vier of vijf percelen. Op dag één gaan de koeien naar perceel 1 in blok A, de volgende dag naar perceel 2, enzovoort. Zodra ze bij het laatste perceel zijn geweest, gaan ze terug naar het eerste.’

Na vier weken in blok A gaan de koeien door naar blok B, enzovoort. Het voordeel ten opzichte van standweiden is volgens Linda dat de koeien elke dag een vers stuk ingaan, wat de koeien en daarmee ook de boeren gemotiveerd houdt om te weiden. ‘Veel veehouders in Nederland doen aan Nieuw Nederlands Weiden. Het is makkelijk aan te leren en vraagt maar één keer om echt goed na te denken zolang de veestapel even groot blijft.’

Het indelen van de blokken en percelen kan nog wel een flinke puzzel zijn. Rechte percelen werken het makkelijkst, maar we kennen ook allemaal wel de rare punten of versmallingen. Gelukkig maakt het de koe niet uit of er een draadje schuin staat, dus eigenlijk komen we er altijd wel uit’, geeft Linda aan.

### Dagelijks de draad verzetten

Waar standweiden geschikt is voor melkveehouders met relatief weinig land voor hun veestapel, zijn er natuurlijk ook bedrijven die extensief zijn qua grondgebruik. ‘Dan is het interessant om zoveel mogelijk gras te benutten via weidegang. Mocht je arbeid geen probleem vinden, dan kun je best goed uitkomen bij stripweiden. Daarbij gaat het niet zozeer om percelen, maar om stroken weide die je de koeien erbij geeft’, vertelt Linda.

Je kunt dit volgens haar op verschillende niveaus doen, maar om er het meeste uit te halen, zul je twee keer per dag (of vijf keer bij dag en nacht weiden) de draad moeten verzetten. ‘De koeien nemen dan echt veel gras op en je haalt ook het meeste uit de grasgroei. Als je echt goed stripgrazen kunt toepassen, ga je ook naar een zogenaamd pure-graze-systeem, waarbij je amper nog hoeft bij te voeren op stal.’ Het is veel werk, maar doordat je weinig hoeft bij te voeren, scheelt het met inkuilen. De koe haalt het voer zelf op. ‘Het werkt het allerbest als je ook nog een zogenoemde achterdraad gebruikt, die voorkomt dat de koeien bij de strips van bijvoorbeeld gisteren of de ochtend ervoor kunnen komen. Op die manier groeit het gras daar het snelste terug.’

Dat terugroeien moet ook wel, want de koeien vreten echt veel weg. Je begint bij een inschaarhoogte van 18 tot 20 cm, maar als de koeien vertrekken, is er nog 6 cm over. ‘Eigenlijk is stripweiden op veel vlakken fantastisch, behalve als je kijkt naar arbeid. Je moet er wel wat voor over hebben om elke dag een draad te verzetten. Van de vier systemen kiezen dan ook de minste mensen voor stripweiden’, merkt Linda in de praktijk.

### Puzzelen met percelen

Wat voor systeem het beste bij je bedrijf past, hangt dus vooral af van de hoeveelheid land die je kunt inzetten en het aantal koeien dat de wei in moet, maar ook van je persoonlijke voorkeur. Maar kiezen voor een systeem is wel belangrijk, vindt Linda, en het is ook belangrijk daaraan vast te houden. ‘De belangrijkste reden voor weidegang is het financiële aspect. Je kunt snel geld besparen door te weiden, maar dan moet je het wel goed doen. Kies daarom voor een bepaald systeem, denk dat goed uit en houd er ook aan vast’, laat Linda weten. Binnen de systemen zijn er op detailniveau ook verschillen, zodat er volgens de weidecoach altijd wel een manier van weiden te vinden is die bij het bedrijf en de wensen past. ‘Als je het mij vraagt, hoort de koe gewoon in de wei. Dat is maatschappelijk verantwoord, draagt positief bij aan ammoniakuitstoot en het allerbelangrijkste is het verdienmodel’, vindt Linda, die het als weidecoach ontzettend leuk vindt om bedrijven weer aan het weiden te krijgen. ‘Het is soms een heel gepuzzel, bijvoorbeeld wanneer een veehouder die een nieuwe stal heeft gebouwd zonder enige rekening te houden met weiden, weer de koeien wil laten weiden. Maar ik overdrijf niet als ik zeg dat het tot nu toe altijd gelukt is om weidegang weer in het systeem te krijgen, bij koe en veehouder.’